

R A S T - J É

Spomenik RAST-jé je zamišljen kot prostor kolektivnega spomina, kontemplacije, identitete in praznine, ki omogoča rast – tako duhovno kot prostorsko.

- Njegovo ime nosi dvojno sporočilo:
- kot krasjček simbolizira naravno rast, organsko moč in skupnost,
 - kot krasjček pa izraža afirmacijo in prepričanje, da je rast temelj slovenske preteklosti, sedanjosti in prihodnosti.

Z združitvijo obeh pomenov ime vzpostavlja most med naravo in duhom, med poetično metaforo in trdno vizijo narodove prihodnosti. V središču ideje spomenika je praznina – prostor tišine, zbranosti in svobode. Praznina ni odsotnost, temveč izvor, iz katerega rast prejme svojo moč in pomen. Tako kot narod raste iz svojih korenin, spominov in notranje refleksije, tudi spomenik raste iz praznega središča, ki obiskovalcu omogoča, da se ustavi, začuti prostor in stopi vase.

Prostorska tišina je bistvo spomenika – njegov nevidni material. V njej se zrcali misel, da svoboda nikoli ne nastane iz zasičenosti, temveč iz prostora, ki je odprt za novo. Praznina tako postane temelj, na katerem raste spomin, svetloba in skupna zavest naroda. Spomenik vključuje prostorsko instalacijo RAST – jé, drog z zastavo ter ureditev tlaka v širini portala od stavbe parlamenta čez Šubičeva ulico do Trga republike. Osrednji del spomenika predstavlja prostorska instalacija, sestavljena iz monumentalnih steklenih skulptur v obliki stebel, razporejenih v kompozicijo nezaključene spirale, ki povezuje Trg republike z njegovim spodnjim nivojem. Skulpture rastejo iz kamnitega reliefa z dodanim vodnim elementom, ki ravno tako povezuje oba nivoja trga: na vodni zavesi, ki se preliva navzdol se namreč izpisujejo/risujejo besede vrednot slovenskega naroda: svoboda, pogum, enotnost, usvajjalnost, pravičnost. Drugi element spomenika je drog z zastavo, ki je umeščen na skrajni severovzhodni del trga, na t.j. politično os mesta, ki poteka po liniji Ljubljanski grad – Mestna hiša – stavba parlamenta. Hkrati pa je drog z zastavo v premišljeni relaciji s parlamentom.

Kompozicijo obeležja poudarja kamnita preproga (v širini vhodnega portala parlamenta), ki s tlakom v obliki satovja ustvarja celotno prostorsko izkušnjo, saj obiskovalca nagovarja z močjo simbolike in občutjem skupne pripadnosti. Vzorec satovja se nadaljuje po celotni Šubičevi ulici in sicer od Prešernove ulice na zahodni strani pa vse do Wolfve ulice na vzhodni strani.

Konceptualna zasnova

Osrednja ideja spomenika je rast kot temeljna vrednota naroda – rast, ki je organska, zdrava in trajna. Skulpture na reliefnem črnem podstavku so postavljene v spiralno kompozicijo, ki je odprta, dinamična in neskončna. Njihova prostorska razporeditev sledi načelu lemniskate – simbola neskončnosti in ravnovesja – ki v tlorisu oblikuje subtilno povezavo med posameznimi skulpturami. Vertikalnost steklenih teles, višina droga, praznina v središču in zrcalna moč vode skupaj ustvarjajo dialog med preteklostjo in prihodnostjo, med materialnim in duhovnim svetom.

Skulpture – Rastja

Skupina vertikalnih teles višin od 3,7 m – 9,2 m iz zelenkastega stekla je zasnovana kot gaj rasti – prostor spomina in vitalnosti. Transparentnost in lom svetlobe ustvarjata vedno nove odseve in sence, ki ponazarjajo živost in dinamičnost slovenskega naroda. Spiralna postavitev vodi obiskovalca skozi prostor kot potovanje – od posamezne skulpture k doživetju celote.

Posebno simboliko nosi številčnost skulptur:

- Štirje spodnji stebri predstavljajo štiri temeljne stebre slovenske osamosvojitve, na katerih stoji državnost (boj Maistrovih borcev za severno mejo, boj tigrovcev, narodnoosvobodilnem boj in osamosvojitvena vojna).
- Skupno število vseh skulptur je 17, kar ima dvojni pomen – zgodovinskega in numerološkega.
- V zgodovinskem smislu se navezuje na 17. december 1990, ko so bili razglašeni uradni rezultati plebiscita za samostojno Slovenijo – odločilni trenutek v zgodovini slovenskega naroda.
- V numerologiji pa število 17 ponazarja moč, notranjo rast in ravnovesje. Kot vsota (1+7=8) predstavlja tudi simbol neskončnosti in večnosti, kar je neposredno povezano z odprto spiralno zasnovo spomenika v obliki prostorske osmice - lemniskate in idejo trajne rasti slovenskega naroda.

Praznina v središču

Središče spiralne postavitve je prazno. Ta praznina je prostor miru in introspekcije, kjer se obiskovalec ustavi in pogleda vase. Praznina ni odsotnost, temveč prostor, kjer nastaja nova – svoboda, usvajjalnost in prihodnost naroda.

Reliefna struktura iz črnega kamna

Celotna površina pod skulpturami je oblikovana kot dinamična, reliefna površina iz črnega kamna, prelitega z vodo. V njej so poleg reliefnih oblik zasnovani tudi »praznini, stopalni kamni, ki segajo nad gladino vode. Na te kamne lahko obiskovalec stopi in med skulpturami vzpostavi neposreden stik z instalacijo ter doživi prostor spomenika na bolj intimen, telesen način. Nizka vodna gladina in majhne višinske razlike reliefa omogočajo polno dostopnost in enakovredno doživetje tudi za gibavno ovirane osebe.

Zasnova spomenika mogoča, da spomenik ni le vizualen simbol, temveč tudi prostor izkušnje in interakcije.

- Kamen predstavlja korenine naroda, stabilnost in trdnost zgodovine. Predstavlja nepremakljivo osnovo in večnost narodne identitete.
- Voda, ki polni relief, s svojo fluidnostjo prinaša življenje, očiščenje in rast.

Skupaj ustvarjata podoba korenin slovenskega naroda, iz katerih raste prihodnost. Oblikovno relief asociira na slovensko krajino – rečne struge, kraško kamenje, izvir – ter s tem vnaša element prepoznavne naravne identitete. Simbolna pa deluje kot matrica neskončnosti, kjer temno osnova nosi težo zgodovine, tekoča voda pa jo spreminja v tok življenja in spomina.

Vodna površina

Reliefna struktura laž črnega kamna je prelita s plitvo vodno gladino, ki obiskovalcem omogoča prehod po vodi. Vodna gladina ustvarja zrcalne podobe skulptur in ljudi ter s tem pogloblja občutek kontemplacije. Njena plitkost zagotavlja varnost, hkrati pa simbolizira prehod, očiščenje ter povezanost med človekom in prostorom. Z zgornjega platoja reliefne strukture se voda v obliki vodne zavesa preliva v spodnji nivo.

Vodna zavesa

Voda se preliva iz zgornjega v spodnji del spomenika v obliki vodne zavesa, na kateri se izpisujejo in izisujejo temeljne vrednote slovenskega naroda – svoboda, pogum, enotnost, usvajjalnost, pravičnost. Besede, ki se pojavljajo in izginjajo v toku vode, ponazarjajo njihov trajni, živi značaj. Zaradi poglobljene lokacije, ki je zaščiten pred vetrom, zračni tokovi ne bodo motili subtilnih vodnih curkov. Besede bodo berljive tako v dnevni svetlobi kot tudi v temi. Vodna zavesa se po potrebi osvetljuje in omogoča široko paleto možnih svetlobnih učinkov in scenarijev. Za potrebe obratovanja, praznjenja, ogrevanja, filtracije, UV dezinfekcije, črpalke je predvidena strojnica pod območjem skulptur na spodnji strani.

Drog za zastavo – Mlaj

Drog za zastavo je sestavljen iz kovinske srediče, ki zagotavlja trdnost in je obložen z izbranimi sloji lepljenega slovenskega lesa, kar daje konstrukciji toplino, naravno estetiko ter simboli pomen povezuje z domačo zemljo in tradicijo. Drog je z umetelno oblikovanim bronastim čevljem v stilizirani obliki rastja trdno zasidran v betonsko konstrukcijo nad garažo, njegova višina (30 m) pa je monumentalna. Drog je reinterpretacija tradicionalnega mlaja – simbola ponosa, praznovanja in skupnosti. Na vrhu vihra slovenska zastava, ki s svojim gibanjem povezuje trdno osnovo lesa in geometrije s fluidnim, živim elementom zraka. Zastava Republike Slovenije je simbol vseh državljancev ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gnojno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebnostno okoliščino.

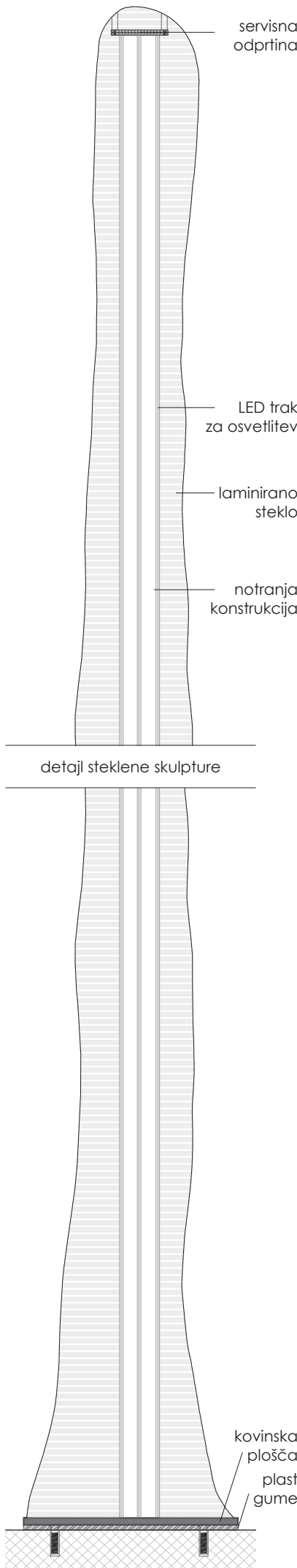
Simbolika:

- Kovinska srediča – moč, stabilnost, trajnost, tehnološki napredek.
- Slovenski les – narava, korenine, tradicija, avtentičnost.
- Zdravilne kovine in lesa – povezuje sodobno in naravno, tehnično in duhovno ter predstavlja vrednote, na katerih temelji, osamosvojitve.

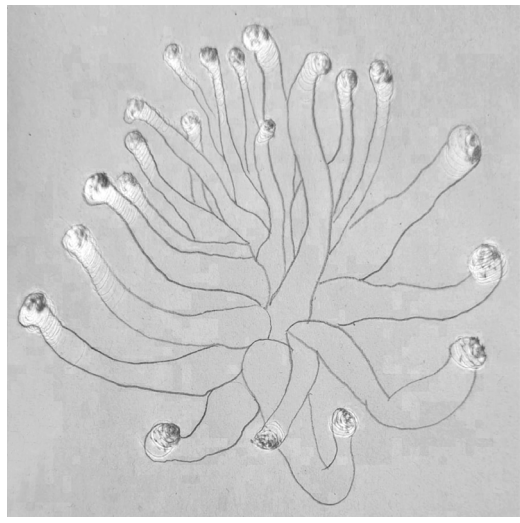
Slovenska zastava simbolizira:

- enotnost, doseženo v procesu osamosvajanja,
- slovensko samostojnost, neodvisnost in suverenost,
- vse vrednote, zapisane v slovensko ustavo,
- združevanje in ne razdvajanje,
- moč, misel in odločnost naroda.

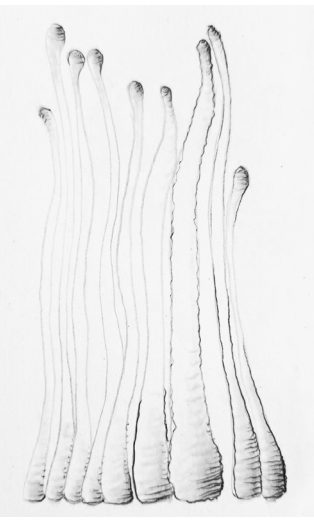
Je zastava naše države in predstavlja upanje, svoboda, pravico in demokracijo.

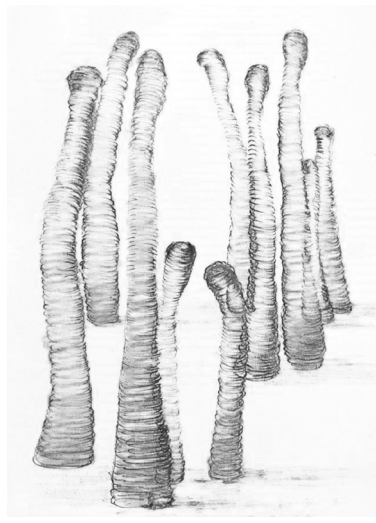
MERILO 1:20

morska vetemica - arhetilp rastja

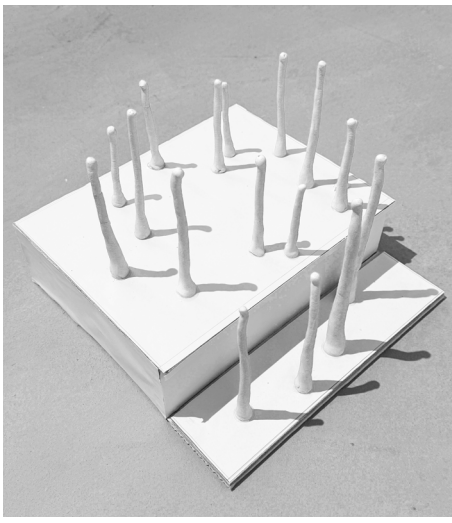
rastja

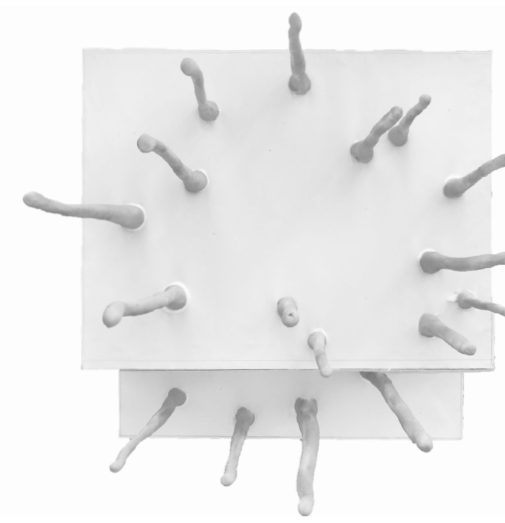
kompozicija

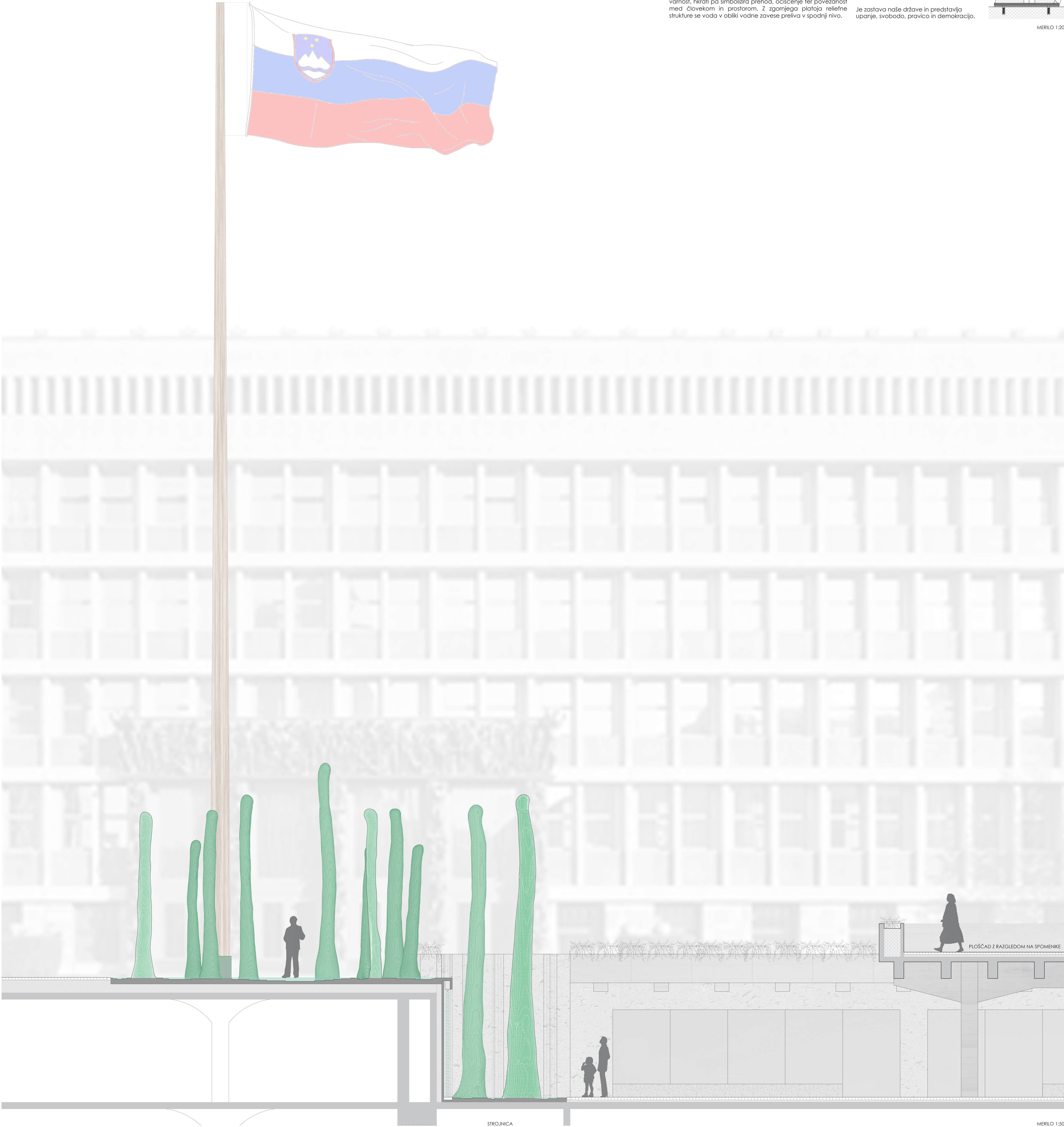
iz skice v volumen

prostorska kompozicija

iskanje praznine - vračanje k arhetilpu

STROJNICA

MERILO 1:50

Urbanistični kontekst Trga republike in nadgradnja Ravnikarjeve zasnove

Povzetek urbanističnega okvira Trga republike
Trg republike, zasnovan med letoma 1960 in 1974 kot delo Edvarda Ravnikarja in njegove ekipe, predstavlja enega najpomembnejših urbanističnih posegov v Ljubljani. Gre za večnamenski kompleks, umeščen narob zgodovinskega jedra, ki povezuje zgodovinske plasti mesta s sodobnimi arhitekturnimi potezami. Trg je bil zamišljen kot odprta in monumentalna praznina, ukvarjena z dvema stolpoma, Palačo skupščine, Maximarketom in povezavami proti staremu mestu. Ravnikarjeva zasnova je temeljla na ideji relacijskosti – ustvarjanju dinamičnih odnosov med prostorskimi merili, zgodovinskimi plastmi in sodobno arhitekturo. Njegova arhitektura se je izognila enoznačni monumentalnosti in trgu vdihnila življenje kot prostoru srečevanja, gibanja in simbolne reprezentacije.

Zasnova spomenika osamosvojitve

Spomenik osamosvojitvi umeščamo v prostor na do Ravnikarjeve vizije spoštljiv način. Naša intervencija nadgrajuje izhodiščno praznino trga, hkrati pa spoštuje njegove osnovne osi in kompozicijska načela. Ter prinaša novo simbolno plast – spomin na prelomni trenutek slovenske državnosti. Spomenik s svojo obliko, (ne)materialnostjo in orientacijo ne tekmuje z Ravnikarjevimi arhitekturami, temveč jih dopolnjuje. Skladno z njegovo logiko večsternne zaznave prostora spomenik vstopa v dialog tako s stolpoma in spomenikoma revoluciji ter Edvardu Kardelju kot tudi z odprto ploščadjo, namenjeno ljudem. Monumentalna praznina trga pa doživi ponovitev v središnji praznini spomenika. Ker pa posegamo v Ravnikarjevo monumentalno praznino, je bil izbi materiala ključen. Izbra stekla je bila skrbno premišljena, ker steklo ne zapira prostora, temveč ga ohranja odprtega in svetlobnega. Njegova transparentnost omogoča, da se praznina trga ohrani kot bistveni prostorski element, skulpture pa se vanjo vperjajo skoraj neopazljivo – kot odsev, ne kot masa. Steklo z vizualnim spreminjanjem pod vplivom svetlobe nadaljuje Ravnikarjevo idejo živega prostora; prostor, ki se nikoli ne konča, ampak se nenehno spreminja tekom dneva in letnih časov. S tem materialom spomenik ne zaseda praznine, temveč jo varuje – kot subtilen, svetlobni spomin. Na ta način spomenik nadgrajuje Ravnikarjevo idejo odprtega, relacijskega prostora, ki ga bogati nova simbolika – prehod iz skupne socialistične preteklosti v samostojno slovensko prihodnost.

Prostorski in urbanistični kontekst

Spomenik osamosvojitvi je umeščen na dve ključni osi prostora. Os parlament – stolpnica povzroča monumentalna preproga – temni tlak iz šestkotnikov, ki prostorsko in simbolno pripirja stavbo parlamenta na osrednji trg republike. Motiv šestkotnika se razširi tudi vzdolž Šubičeve ulice, na drugo pomembno prostorsko os prostora, v katero vslopi in jo še dodatno utrdi izraziti vertikalni element droga za zastavo. Ta t.i. politična os mesta Ljubljane poteka od ljubljanskega gradu, preko Mestne hiše, Ribjeja trga s stavbo s povdarnim vogalom, ki os še dodatno naglasi, preko brvi čez Ljubljano in Plečnikov Makalanco do stavbe parlamenta. Predlagana rešitev nadaljuje rimski urbanistični princip kritanja osi (cardo-decumanus) in ga reinterpretira v sodobnem simbolnem prostoru Trga republike. Z načinom oblikovanja imonumentalne preproge z vzorcem satovja se spomenik navezuje tudi na Ravnikarjevo izvomo

zasnovo Trga republike, v kateri monumentalna preproga iz šestkotnikov povzroča praznino trga. Naša interpretacija motiva satovja zato predstavlja nadaljevanje Ravnikarjeve vizije in organsko povezavo med zgodovinsko zasnovo ter sodobno artikulacijo prostora.

Spomenik osamosvojitve se umešča v prostor Trga republike z merilom, ki je usklajeno s prostorskimi danostmi lokacije.

Njegova višina je uravnotežena tako s preostalinima dvema spomenikoma kot tudi paravnana s portalom parlamenta, s čimer spomenik ne prevlada nad njim, temveč z njim vzpostavi ravnotežje in dialog. To merilo omogoča, da se spomenik naravno vključi v prostorski red trga, saj povezuje praznino trga z monumentalnimi objekti ob njegovem robu ter nadaljuje zasnovo osne povezave med stolpoma in parlamentom. Umeščen ja na način, da omogoča tudi izvedbo protokolarnih dogodkov, srečevanj in druženj.

Zasnova spomenika, ki je organska, je uravnotežena s prevladujočim izrazito geometrijskim karakterjem trga. Skladna z obstoječo podobo trga je tudi barva skulpture, saj zeleni odtenki stekla dopolnjujejo zeleno obarvane detaje tako arhitekture kot tudi spomenikov.

Spomenik se s premišljeno zasnovo, obliko, barvo in višino spoštljivo podreja hierarhiji prostora, ki ga je Ravnikar ustvaril kot urbano središče prestolnice. Hkrati pa predstavlja novo simbolno plast – spomin na osamosvojitve.

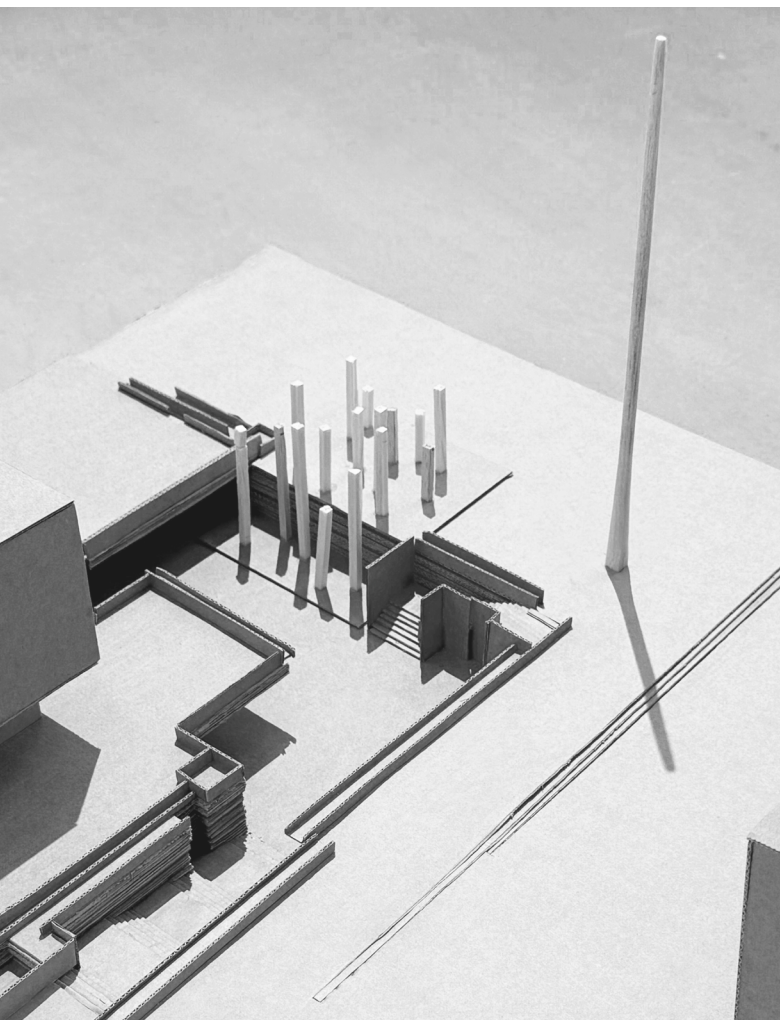
Prestavitve zastavnih drogov izpred pročelja Državnega zbora na zelenico

V okviru prostorske zasnove območja spomenika osamosvojitvi Slovenije je bila posebej analizirana vloga in umeščenost obstoječih zastavnih drogov, ki se trenutno nahajajo neposredno pred pročeljem Državnega zbora Republike Slovenije. Takšna postavitev povzroča vizualno in prostorsko ločnico med arhitekturo parlamenta in odprtim prostorom trga, obenem pa zastra pogled na glavni portal – osrednji arhitekturni element in simboli vti v hišo demokracije.

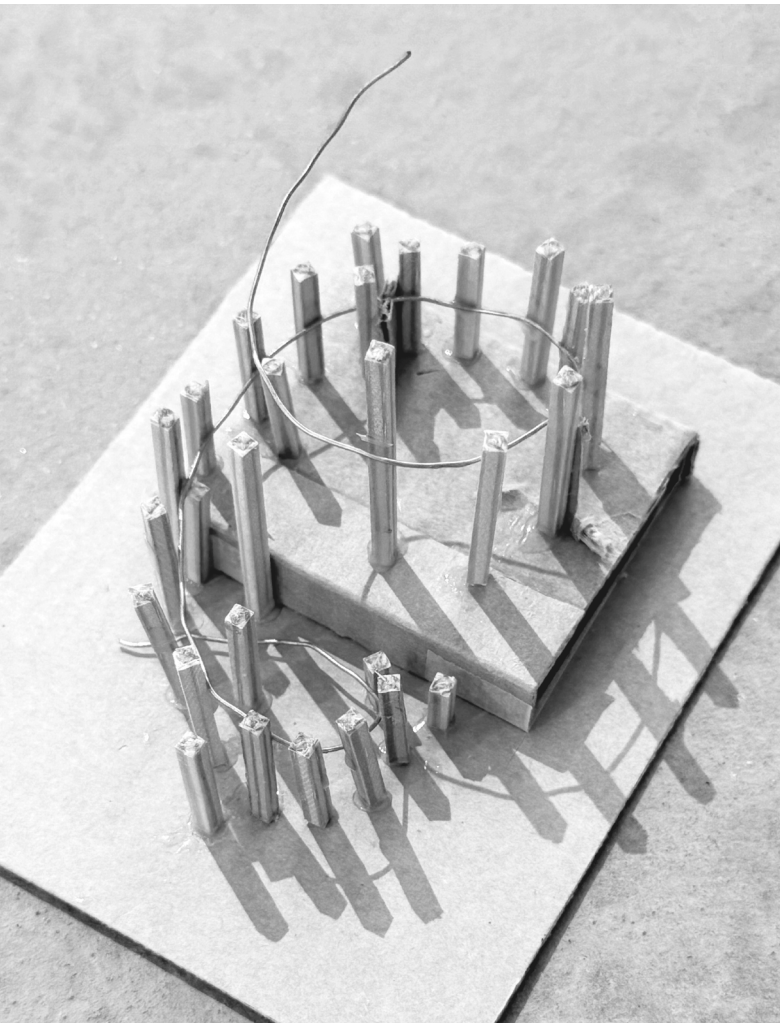
Zaradi svoje gostote in linearne razporeditve ob osi fasade zastavni drogov delujejo kot fizična pregrada, ki zmanjšuje preglednost in prostorsko preločnost območja. Ta vpliva na percepcijo celote, saj onemogoča vzpostavitev neposrednega odnosa med arhitekturo parlamenta, odprtim prostorom trga in novo zasnovo spomenika osamosvojitvi.

Predlagana prestavitve drogov na zelenico levo od objekta pomeni uravnotežen in prostorsko premišljen poseg, ki temelji na naslednjih strokovnih izhodiščih:

- Ohranjanje monumentalne praznine pred parlamentom, ki predstavlja bistveni del kompozicije trga kot tudi spomenika. Ta praznina ni zgolj prostorski, temveč tudi simboli element – omogoča, da obiskovalec začuti prostor, tišino in osredotočenost na vsebino spomina.
- Vzpostavitev jasne vizualne povezave med pročeljem parlamenta in trgom, brez motečih vertikalnih elementov, kar krepi pomen arhitekture kot ozadja nacionalnega spomina.
- Prestavitve zastav v zeleni pas, kjer lahko tvorijo urejeno in umirjeno linijo, skladno z obstoječo zasaditvijo in topografijo terena. Na ta način evropske zastave ohranijo svoj reprezentativni značaj, hkrati pa se izognejo neposredni prostorski konkurenci s spomenikom.

umeščanje v prostor

studija osmice - lemniskate (geometrija kot simbol odprtosti, neskončnosti)

- Vzpostavitev skladne hierarhije simbolov: parlament kot središče državnosti, spomenik kot izraz narodne identitete in evropske zastave kot kontekst širše pripadnosti.
- Izboljšanje doživljajske kakovosti prostora, saj se obiskovalcu omogoči odprti pogled in postopno približevanje spomeniku skozi prostorsko selekcijo, ki poteka od državnega k narodnemu in skupnostnemu simbolu.

Predlagana rešitev je skladna z osnovnim načelom zasnove – ohranjanje monumentalne praznine kot bistvenega nosilca kompozicije in pomena spomenika. Prestavitev zastavnih drogov tako ne zmanjšuje njihove reprezentativne funkcije, temveč jo umesti v bolj primeren, krajinsko integriran okvir, ki spoštuje arhitekturo parlamenta in simbolno logiko prostora osamosvojitve. S tem se ohranja kompozicijska čistost prostora, ki omogoča, da spomenik deluje prostorsko in simbolno prepričljivo.

Prostorska umešitev

Kompozicija je oblikovana kot odprti, prehodni prostor. Obiskovalci lahko vstopijo med skulpture, se sprehajajo ob vodi, pod zastavo ali ob vodni zavesi ter doživijo praznino v središču spirale. Spomenik tako presega vlogo statične umetnine in postaja interaktivno središče kolektivnega spomina, ponosa in identitete. Spomenik se razprostira tako na zgornjem kot tudi spodnjem nivoju trga in ju povezuje. Zaradi svoje višine in premišljene kompozicije uspe ne le premagati višinsko razliko, ampak tudi prostorsko izešiti oba nivoja. Skulpture so v prostor umeščene na način, da medsebojno sodelujejo in se spopadajo, kar ima velik simboli pomen in sporočilnost.

Urbani in doživljajski učinek

Spomenik RAST – je aktivira Trg republike, ki ga pogosto dojemamo kot siv, prazen in statičen prostor, ter ga spreminja v atraktivno, živo in doživljajsko bogato središče. Podnevi skulpture ustvarjajo igro svetlobe, senc in odseвов na vodni gladini. Spomenik se obiskovalcem vedno znova kaže drugače, saj spreminjajoča se sončna svetloba, vremenske razmere, letni časi in gibanje ljudi ustvarjajo nenehno nove prostorske podobe. Ponosi pa spomenik zaživi v povsem novi dimenziji – skulpture so namreč od znotraj osvetljene, tako da se njihova svetloba lomi skozi steklo in v vodi ustvarja poetične odseve. Možna je tudi zasnova posebne svetlobne igre, ki bi s svetlobnimi učinki spremljvala slovensko himno, kar bi spomeniku dodalo likovno-zvočni, značil in emocionalno globino. Spomenik RAST – je prostorsko in čustveno bogati Trg republike, hkrati pa spomenik pridobi vlogo ikoničnega mestnega elementa, ki nagovarja tako domačine kot tuje obiskovalce.

Zgodovinski spominski kontekst

Spomenik se navezuje tudi na zgodovinski spomin prostora. Preden je nastal Trg republike je na tem mestu stal Ljubiški vrt – zelena oaza v središču mesta, nekakšen rajski vrt Ljubljane. Skulpture – rastja simbolno obujajo ta izgubljeni nunski vrt. Njihova vertikalna rast evocira drevesa in rastline, voda pa prinaša občutek miru in regeneracije. Spomenik tako povezuje preteklost (nunski vrt), sedanjost (Trg republike kot politično središče) in prihodnost (neskončna rast slovenskega naroda). Lokacija Trga republike nosi v sebi še globlje zgodovinske usedline. Pod njim se razprostirajo ostanki antične Emone, ki pričajo o skoraj dveh tisočletjih neprekinjene urbanosti tega prostora, tako kot je bilo rimsko mesto urbanistično oblikovano z dvema glavnima osema – cardo maximus (sever – jug) in decumanus maximus (vzhod – zahod) – tudi naša rešitev gradi na dveh ključnih oseh sodobne Ljubljane: politični osi, ki povezuje Ljubljanski grad, mestno hišo in parlament, ter osi osrednjega trga, ki poteka od parlamenta do stolpnice. S tem spomenik vzpostavlja kontinuiteto urbanističnega reda – od rimske Emone, preko Ravnikarjeve moderne, do današnje prestolnice. Umešitev spomenika z vegetabilnimi elementi, ki so razporejeni na dveh nivojih, obenem spominja na atij rimske vile. Spodnji del namreč asocira

na notranji vrt, ki je odprti proti nebu. Tako kot so rimski atijji predstavljal srce bivanja, kjer se je prepletal intimni in skupnostni prostor, tudi spomenik postane prostor kontemplacije in srečevanja.

Simbolni pomen

- Skulpture – Rastja: svoboda, vitalnost, organska moč.
- Širje spodnji stebri: širje temelji slovenske osamosvojitve.
- Število 17: povezano z razglasitvijo uradnih rezultatov plebiscita za samostojno Slovenijo (17. december 1990); v numerologiji pomeni moč, notranjo rast in ravnovesje. Kot vsota [8] predstavlja neskončnost in večnost.
- Praznina v središču: introspekcija, prostor za novo, polnost praznine; reinterpretacija bistva Trga republike: monumentalna praznina.
- Spirala: odprtost, dinamika, neskončnost.
- Lemniskata: simboli neskončnosti, ravnovesja in večnega kroženja energije.
- Uporaba stekla: njegova svetlobnost, lom in prosojnost ponazarjajo svobodo, čistost in resnico – vrednote, na katerih temelji slovenska osamosvojitve. Steklo je nasilec svetlobe in duha, ki monumentalno praznino trga ohranja odprto in živo.
- Drog iz slovenskega lesa na osnovi satovja: tradicija mlaja, trajnost, vitalnost, povezava s čebelarstvom.
- Vodna površina: očiščenje, zrcaljenje, prehod v prihodnost.
- Reliefna struktura: korenine naroda, slovenska zemlja, teža zgodovine preobražena v tok življenja.
- Črni kamen: stabilnost, korenine, večnost.
- Vodna zavesa: vrednote naroda kot trajen, živ tok.
- Nunski vrt: obuditev izgubljene zelene oaze, rajski vrt v simboli obliki.
- Šestkotniki: povezava s parlamentom, nadaljevanje Ravnikarjeve vizije lakovanja.
- Emana: kontinuiteta urbanističnega reda – od carda in decumanusa do osi sodobne prestolnice.

Konstruktivjska zasnova steklenih skulptur

Utemeljitev izbire stekla kot glavnega materiala Izbira stekla kot glavnega materiala spomenika temelji na njegovi simbolni in tehnični dovršenosti. Steklo s svojo transparentnostjo ne zapira prostora, temveč ga odpira in osvetljuje, kar je bistveno za ohranjanje monumentalne praznine Trga republike. Uporabljeno bo večstojno varnostno steklo z laminiranimi sloji debeline 8-20 mm, ki zagotavlja visoko mehanska odpornost, statično stabilnost in varnost tudi ob morebitnih poškodbah. Takšno tehnologijo se uporablja pri konstrukcijskih steklenih fasadah, mostovih in javnih objektih, kjer so zahteve po trajnosti in varnosti najvišje. Steklo bo dodatno zaščiteno z UV-odpornimi sloji in hidrofabnim premazom, ki preprečuje staranje, izgubo prosojnosti in oprijem umazanije. Ob rednem vzdrževanju ima material življenjsko dobo, primerljivo z drugimi trajnostnimi materiali v javni rabi.

Steklena obloga: Skulpture so sestavljene iz več plasti stekla debeline 8 - 20 mm. Posamezne plošče so med seboj laminirane (lepljene), kar zagotavlja enotno in stabilno strukturo, izboljšano nosilnost ter varnost ob morebitnih poškodbah. Laminacija hkrati ustvarja specifičen optični učinek in omogoča enakomerno razpršitev notranje svetlobe.

Notranja konstrukcija:

V sredini skulpture je predvidena podkonstrukcija iz nerjavečega jekla, ki zagotavlja statično stabilnost in služi kot nasilec za vgrajeno razsvetljavo in hkrati kot trdnica po kateri se na dno spusti reflektor.

Prireditve:

Skulpture so spodaj vpete preko kovinske pritriladne plošče, ki je z mehkim vmesnim slojem (za dušenje vibracij in prilagoditev napetosti) sidrana v betonsko podlago. Ta sistem zagotavlja stabilnost, hkrati pa preprečuje

neposreden prenos napetosti iz betonske konstrukcije na stekleno strukturo.

Razsvetljava:

V notranjosti skulptur je integrirana LED osvetlitev, ki se enakomerno razprši skozi laminirane steklene plošči in ustvarja izrazit svetlobni učinek (3 x linjska LED RGB razsvetljava). V dnu vsake skulpture je predviden dodatni reflektor, ki omogoča več interaktivnih možnosti razsvetljave. V novem podkietenem tehničnem prostoru je predvideno upravljanje tako vodne stene (vode in razsvetljave) kot tudi razsvetljave skulptur.

Servisni dostop:

Zgornji del skulpture je zasnovan kot odstranljiv element, ki omogoča servisiranje notranjih komponent (zamenjava svetli, vzdrževanje podkonstrukcije), ne da bi bilo potrebno razdreti celotno strukturo.

Statična preverba:

Spodnje skulpture, ki so najvišje in najtežje, so temeljene v kletni etaži pod atrijem. V tej etaži je predvidena tudi izvedba strojnice za potrebe bazeenske tehnike kot tudi kontrolni prostor za upravljanje raznolike razsvetljave. Zgomje steklene skulpture so preko mehkega spoja sidrane v betonsko ploščo nad garažo. Celotna obeležba skulptur je znotraj računane obremenitve plošče nad garažo z avtomobili.

Konstruktivjska zasnova droga - lesenega mlaja

Konstrukcija:

Drog za zastavo je sestavljen iz nosilne kovinske sredice (jeklenega varjenega profila s tremi kraki iz nerjavečega jekla) ter lesene obloge iz slovenskih vrst lesa. Kovinska sredica prevzema vse statične obremenitve (lastna teža, veter, dinamične sile zastave) in je s pomočjo bronastega čevlja sidrana v betonsko podlago konstrukcije. Skupna širina droga je spodaj 60 cm, zgoraj pa 23 cm.

Lesena obloga in bronast čevelj:

Leseni oval je zasnovan v segmentih iz lepljenega masivnega lesa slovenskega porekla (npr. hrast, macesen, smreka, jesen). Posamezni segmenti so radialno obdelani in s sistemom nerjavečih vijakov ali skritih pritrdil pritrjeni na kovinsko sredico. Med lesom in kovino je vstavljen elastični ločilni sloj (EPDM trak, elastično leplja) za preprečevanje kondenzacije in omogočanje dilatacije. Predlaga se, da je iz različnih vrst slovenskega lesa. Debelina lesene obloge je od 40 do 60 mm. Predvidena je površinska obdelava lesa s kislinsko impregnacijo proti glivam in insektom ter površinsko oljenje z UV-odpornim oljem naravnega izvora, ki poudarja teksturo in brava slovenskega lesa. Možnost kasnejše enostavne obnove z brušenjem in ponovnim oljenjem.

Čevelj droga je izdelan iz brana z motlikovo rastjo. Drog je preko njega pritrjen na betonsko ploščo garaže in sicer točno v osi betonskega stebra obnove nosilne konstrukcije garaže pod trgovom. Nihanje droga zgoraj je minimalno.

Zaključek

Spomenik RAST – je je prostorska metafora slovenske osamosvojitve – spoj narave, tradicije, zgodovine in sodobne umetniške intervencije. Vigr stekla in svetlobe, kamna in vode ter lesa se razkriva simbol odprte, dinamične in neskončne rasti slovenskega naroda. To je prostor spomina, ponosa in prihodnosti, ki oživlja Trg republike in je namenjen vsem generacijam. Spomenik ne le obeležuje trenutek slovenske osamosvojitve, temveč ga prevoja v prostor, ki živi, diha in raste skupaj z narodom.

Ta spomenik ni zgrajen iz kamna in stekla, temveč iz spomina, ki se neprestano obnavlja. Rast je življenje – in življenje je svoboda.

Utemeljitev odstopanj od usmeritev in priporočil podanih v naleščajni nalogi

V zhaščajni pogodbi je bila lokacija spomenika predvidena na razmeroma omejenem prostoru. Po naši strokovni presoji bi takšna umešitev onemogočila postavitve obeležja, ki bi bilo po svoji prostorski artikulaciji in simbolnem naboju primerno dogodku, ki ga obeležuje. Spomenik osamosvojitve je po svoji naravi večplastna prostorska in simbolna intervencija, namenjena kolektivnemu spominu, identiteti ter reprezentativni vlogi v nacionalnem kontekstu. To zahteva ustrezno prostorsko širino, ki omogoča:

- jasno prostorsko berljivost,
- vzpostavitev dialoga z obstoječimi arhitekturnimi elementi Trga republike,
- doživljajsko razsežnost za obiskovalce, ki ne le opazujejo, temveč tudi vstopajo v prostor spomenika,
- ustvarjanje praznine kot osrednjega prostorskega elementa – simbolnega središča, ki ponazarja introspekcijo, tišino in odprtost, temeljne vrednote trenutka osamosvojitve.

Na predvidenem majhnem prostoru bi bila prostorska in vsebinska sporočilnost spomenika nujno omejena. Zato smo zasnovo razširili na širši prostor trga, kar omogoča, da se z Ravnikarjevo urbanistično zasnovo poveže v celovit prostorski dialog in da obeležje doseže svojo osnovno namembnost – postane prepoznaven, sporočilen in trajen simbol enega najpomembnejših trenutkov slovenske zgodovine.

Brez premišljenega posega na trg, spomenika ni mogoče aktivirati v njegovi simbolni in prostorski celovitosti. Monumentalna praznina, ki je del izvirne Ravnikarjeve zasnove, je ohranjena, vendar z našim posegom pridobi nov prostorski poudarek. Zasnova RAST–JE v Trg ne posega agresivno, temveč ga aktivira z uravnoteženo kompozicijo interaktivnih steklenih skulptur, vodnega zrcala in vertikalne zastave. Le s to preudarno, a spoštljivo prostorsko gesto trg pridobi novo identiteto – postane prostor spomina in zahvale na ta izjemem skupni dosežek naroda, kar je temeljni namen spomenika osamosvojitvi.

Pri tem se je pokazal kot najprimernejši material steklo, ki zaradi svoje transparentnosti in sposobnosti lomljenja svetlobe ohranja monumentalno praznino trga ter omogoča, da spomenik ne zapira prostora, temveč ga odpira in osvetljuje. Steklo s svojo subtilnostjo in refleksijo svetlobe poudarja duhovno dimenzijo obeležja in urinja njegovo simboliko – svoboda, čistost in rast slovenskega naroda.

